

Liuba RUSNAC (n. 1985, Republica Moldova) scrie proză din 2017. A participat la numeroase ateliere și programe de scriere creativă în București și Viena. Texte ale sale au fost publicate în *Dilema Veche*, *Revista de Povestiri*, *Matca Literară*, *Cod de Poveste*, precum și în antologia de proză scurtă *Kiwi* (2024).

A studiat economia și a locuit mulți ani în București, iar din 2021 trăiește la Viena. În prezent studiază la Universitatea Viena, în cadrul Institutului de Romanistică. „Costul vieților noastre” este debutul său în proză lungă.

Liuba **Rusnac**

Costul vieților noastre

ROMAN

R o t o n d a
CARTIER

CARTIER

Editura Cartier SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012

Tel.: fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: vanzari@cartier.md

cartier.ro

cartier.md

*Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe cartier.ro & cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks și pe cartier.ro & cartier.md*

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău.

Tel./fax: 022 21 42 03. E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău.

Tel./fax: 022 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md

Distribuție în România prin *Librăriile Humanitas*.

Comenzi online: libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

Colecția *Rotonda* este coordonată de Em. Galaicu-Păun

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Dorin Onofrei

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Marina Darii

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Bons Offices

Liuba Rusnac

COSTUL VIEȚILOR NOASTRE

Ediția I, aprilie 2026

© 2026, Editura Cartier pentru prezenta ediție.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Rusnac, Liuba.

Costul vieților noastre: Roman/Liuba Rusnac; coperta: Vitalie Coroban;

design: Marina Darii. – Ed. 1. – [Chișinău]: Cartier, 2026 (Bons Offices). – 113, [1] p. – (Rotonda/colecție coordonată de Em. Galaicu-Păun, ISBN 978-9975-79-907-2).

[500] ex.

ISBN 978-9975-86-926-3.

821.135.1(478)-31

R 94

SPAȚIUL, CU CELE TREI DIMENSIUNI ALE LUI, A FOST ÎMPĂRȚIT. Pământul a fost parcelat și mie mi-au revenit patruzeci și cinci de metri pătrați deasupra lui, la etajul doi, sunt mulțumită, bucătărie deschisă care e și sufragerie, coridor îngust, nu pierd mult cu coridorul. În dormitor încap doar patul și măsuța pentru machiaj, și n-am balcon, dar toate la timpul lor. Pentru o persoană ca mine, cu salariul meu și fără copii, e de-ajuns. O să aduc într-o zi pe lume un copil și se vor deschide și pentru mine uși spre mai mulți metri pătrați. Copilașul meu va crește, receptorii lui mici se vor deschide ca florile și păsări colibri vor veni să se hrănească din nectarul lor. Vor veni să-mi sărute copilul și voi primi și eu atunci mai mulți metri pătrați. Pentru chirie, plătesc maximumul permis de cincizeci și cinci la sută din salariul net după ce jumătate din muncă se duce din fașă la impozite și asigurări. Jumătatea asta n-o văd niciodată. Restul îmi rămâne.

Timpul a fost și el împărțit. Feliat și ciopărțit cu cuțitul de tăiat timpul, vorba cerșetorului meu. Orele care curg în lumina soarelui nu-mi aparțin. De orele astea se îngrijește angajatorul meu. Dar de timpul ăsta s-a ocupat de când mă știu eu altcineva. De când mergeam de mână cu mama la grădiniță plângând și până azi, după patruzeci de ani, când merg la muncă, dar nu mai plâng. Cu timpul ăsta nici n-aș avea ce face. N-au decît să se folosească alții de el. Seara însă timpul se întoarce la mine. De la muncă merg la supermarket, dar și atunci nu sunt singură cu timpul meu. Cineva invizibil mă însoțește când pășesc printre rafturi, înregistrează fiecare privire pe care o arunc spre produse, dar și fiecare privire pe care n-o arunc. Singură nu sunt niciodată. Când mă așez la masă pentru cină, îmi ține companie ecranul în timp ce mănânc

cu fața luminată. Și compania angajatoare e la masă cu mine, pentru că e masa la care lucrez de acasă. Noaptea este timpul în care mă odihnesc. Mi-aș dori să dorm mai bine noaptea. Mă întreb cui aparțin orele de insomnie. Am obligație în contract să dorm bine noaptea ca să fiu în formă bună a doua zi la muncă. Încalc în fiecare noapte obligația asta, dar caut soluții. Port o brățară și un inel la mână tot timpul.

Pentru că și corpul meu este cântărit și porționat. Pe pielea mea sunt trasate linii punctate cu carioca. Fiecare milimetru din corpul meu, din creștet până în vârful degetelor, este așezat în diferite poziții și adunat în diferite proporții într-o sumedenie de bilanțuri și proiecții financiare. Corpul meu are valoare. Este un activ financiar pe termen lung, cu o speranță de viață de șaptezeci și șapte de ani. O să mă pensioneze la șizeci și nouă de ani sau, sper eu, mai târziu. Cel mai bine ar fi să nu mă pensioneze niciodată. Din calculele mele, productivitatea mea ar fi în total de aproximativ cincizeci de ani, cu un randament ridicat și, bineînțeles, cu riscuri reduse. Mă îngrijesc de sănătatea mea, care nu este perfectă, dar nici vreo boală gravă nu mă pândește. Este important să gândesc pozitiv. Dacă rezolv problema cu somnul și scriind în jurnalul ăsta, n-am nicio îndoială că randamentul meu va rămâne ridicat.

Cineva caută neobosit izvoare noi în corpul meu, sapă după rezerve ascunse de minereuri rare. Dopamina este resursa naturală a creierului meu conectat. Cu fața luminată de ecran, hrănesc șarpele interior cu zahăr, grăsimi și sare și creierul meu minează. Sângele meu este cotate la bursa de valori. Eu pun la dispoziție slăbiciuni. Ofer uriașul potențial de a dezvolta dependențe care nu sunt altceva decât afaceri de succes pe termen lung, ca băuturile Coca Cola sau țigările. Virusuri și bacterii noi-nouțe își fac culcuș în corpul meu. Apăsările mele sufletești sunt mană cerească pentru profeții din Silicon Valley, care îmi răspund prompt la întrebările mele existențiale în codul aplicației Biblia 2.0. Oamenii aceștia, pe care eu nu-i cunosc, dar care se gândesc obsesiv la mine, sunt

exploratorii. Ei sunt vizionarii, inventatorii și investitorii. Agenții verbelor mele pasive. Ei au împărțit lumea și merită câte zece mii de metri pătrați fiecare. Pământul a fost însă de mult cartografiat. Exploratorii nu mai colonizează pământuri noi. Corpul meu este lumea cea Nouă. Eu sunt aurul după care ei gonesc.

Dar nici mie nu-mi lipsește nimic. Vreau să gândesc pozitiv. Am totul la un click distanță. Livrarea în aceeași zi. Eu nu caut, alții caută pentru mine. Din corpul meu nu răsar tentacule care să urce la cer, uscându-se în razele soarelui în căutare de seve hrănitoare. Tentaculele mele rămân mici și moi.

Mi-am lăsat și somnul în grija exploratorilor. El este acum tărâmul lor. I-am invitat în patul meu, s-au culcat lângă mine și, căutând prin căldura așternutului, mi-au găsit mâna și mi-au prins la încheietură o brățară. Acolo, sub pielea subțire, bate pulsul meu. Locul acela moale și gata să se deschidă, ieșire de urgență, este păzit de ei douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, șapte zile din șapte. La ușa aceea veghează. Cum respir și adulmec. Cum deschid ochii și-i închid la loc. Cum rostesc cuvinte și ascult cuvinte rostite de alții. Cum mănânc, beau și ating. Cum îmi spăl corpul și-l înfășor în țesături, fiecare parte cu altă textură și altă culoare. Cum îmi pieptăn părul și-i tai vârfurile blonde cu foarfeca. Cum seara, după muncă, culc toate astea pe cearșafuri albe. Ferestrele ochilor mei larg deschise, portaluri în alte dimensiuni. Planete minuscule plutesc în universul vâscos al urechilor mele interne, ținându-mă în echilibru. Respirația, pielea, gândurile și emoțiile, toate cer. Corpul meu tremură în aerul de afară. Tălpile mele nu ating scoarța aspră a planetei Pământ, ele plutesc mereu deasupra. Eu nu mă ghemuiesc ca o vulpe într-o scorbură. Spatele meu nu se îndoaie, vertebrele trosnesc, rigide. Divane capitonate mă așteaptă la ofertă la magazinul de mobilă pentru apartamente mici. Soarele îmi arde pielea și retina ochilor. Mă păzesc de el cu orice preț. Eu însetez, din ochi îmi curg lacrimi, pielea se usucă, crapă și sângerează. Iar din interior roade tot timpul șarpele, înfulecă

LRPIS | *Week*
din carnea mea, își înfige colții în organele mele, iar dacă nu-l hrănesc la timp, roade până când mai rămâne din mine numai o grămăjoară de oase albe bine supte.

Izvorăsc din corpul meu râuri. Sunt un pământ primăvărat din care răsar căpșoare verzi tremurânde. Mă uit la corpul meu, mă uit la alte corpuri. Atâta potențial. Nu știai, îmi șoptesc, dar acum știi că asta ți-ai dorit dintotdeauna. Noi îți cunoaștem toate dorințele, nevoile și visurile de când te-ai născut și până în ziua în care îți vom închide ochii cu degetele noastre digitale.

După cinci nopți, primesc de la ei un mesaj. Sforăi, îmi scriu. Respiri greșit. Respirația este sora spiritului. Ce spune sforăitul despre spiritul tău? Adormi și te trezești după vreo zece minute la loc. De ce? (Vor să știe totul despre mine). În mijlocul nopții te trezești iar și rămâi așa pentru două-trei ore. Cu ce-ți umpli acest timp? O parte din noapte te răsucești în așternuturi, o altă parte nu te răsucești deloc. Visezi. Ochii tăi se zbat sub pleoape. Somnul tău adânc plutește la suprafață. Bătăile inimii tale accelerează dimineața când sună alarma. Dar nu îți face griji. Noi suntem aici pentru tine.

A doua zi, am primit un inel.

MĂ ÎNDOIESC CĂ LA CALCULELE ASTEA s-a referit doctorul când mi-a recomandat să scriu. La măsurătorile astea însă mi s-a dus mintea când m-am așezat la măsuța asta pe care azi, acum câteva minute în urmă, am adus-o aici lângă fereastră, am îngheșuit-o între bucătărie și partea pe canapea de care, în fiecare seară, mă uit la *Cumpărători iscusiți* până adorm, încât perna s-a turtit. N-am urmat sfatul doctorului scriind la masa cealaltă, masa la care, pe o parte, lucrez în fiecare zi de acasă cu fața în ecran și, pe cealaltă parte, mănânc cu fața în alt ecran. Masa aceea nu mă lasă să scriu. I-a ajuns cu câte făceam deja. Au și mesele limitele lor. Am contaminat-o cu productivitatea de la muncă de când lucrez de acasă, încât o radiație o învăluie. Nu-mi invit nici prietenii acasă la cină. Unde să-i mai așez și pe ei când stă ea, munca, și o ocupă pe toată? Când am cumpărat-o de la magazinul de mobilă pentru apartamente mici, înainte de pandemie, nu bănuiam că va face parte din spațiul de lucru al unei companii, că va fi luată în calcul în bilanțul ei la active – imobilizări corporale. Dar iată, masa mea – imobilizare corporală, activ care produce beneficii viitoare. Și eu, imobilizată corporal în colțul ăla care se află acum în spatele meu, în metrii mei pătrați atât de prețioși.

Om și salariul sunt costuri în formula-rugăciune Venit – Cost = Profit. Dacă fac apel însă la competența mea, omul este și venit, și cost, și profit, doar salariul rămâne numai cost. Mă dedau blasfemiei. Mai puțin rușinată m-aș simți dacă l-aș pune pe Dumnezeu sub semnul întrebării sau dacă aș mânji pagina asta cu cele mai suculente fantezii sexuale. Nici cu prietenii nu deschid subiectele astea, asta dacă nu-mi propun în mod explicit să pierd vreunul sau doi. Un fost iubit m-a părăsit a doua zi după ce am

avut o discuție despre impozite. Oamenii sunt mai dispuși să-ți spună orice despre ce întreprind și cu cine în dormitor decât să vorbească despre bani. Banii au rămas singurul lucru sfânt. Dar în jurnalul ăsta nu mă pot abține. Investitorii sunt cei care pun la cale Venitul. Profitul este Marele Mister. Pentru a salva Profitul, salariul meu este ținut sub control. Metrii mei pătrați sunt ținute sub control. Viața mea nu stă în calea Marelui Mister. Dar să ascult de sfatul doctorului și de cel al colegei de la Forța Umană și să rămân pozitivă.

Măsuța asta de culoare neagră o țineam în dormitor. Păstram pe ea peria de păr, foarfeca, fotografiile vechi și fardurile. Acum toate astea zac pe pat. Diseară o să le găsesc și lor loc în metrii pătrați ai dormitorului. Am cărat măsuța aici (n-a fost ușor să-i găsesc loc în înghesuiala asta), am șters-o de praf și am așezat laptopul personal în mijlocul ei. Laptopul ocupă jumătate de măsuță, el nu e cumpărat de la magazinul pentru apartamente mici. Am cărat și scaunul de birou în fața ei, m-am așezat și, din clipa aceea, am început să ascult de sfatul doctorului. Ascult de sfatul lui deja de patru pagini A4. Timpul se mai împarte și în pagini.

Să las însă calculele și să mă concentrez pe problema de sănătate. Din cauza ei scriu. Sufăr de o afecțiune. Este o presiune în stomac care pornește de la adâncitura stomacului și urcă până la deschizătura lui spre esofag, unde se află o ușă-diafragmă care ar trebui să se deschidă automat numai într-o direcție, în jos spre stomac, dar, în cazul meu, senzorul ușii e stricat și ușa se deschide în ambele direcții. Pe acolo, ceva din mine vrea să iasă afară. În fiecare noapte, când adorm, ușa se deschide, deodată mă sufoc, mă ridic încă dormind în capul oaselor și rămân dreaptă în pat, trezită de-acuma, așteptând. Ca o pisică în ușă care nu se decide dacă să intre sau să iasă, așa e și greața mea, capricioasă. Doctorul mi-a recomandat să scriu ca metodă alternativă de vindecare. Dar mai întâi mi-a prescris o sumedenie de medicamente, iar odată m-a sedat și mi-a introdus o cameră de filmat minusculă în gât până

la ușă, poate și mai departe, ce știu eu, am fost înconștientă tot timpul, iar când m-am trezit, o asistentă mi-a servit de îndată un ceai și un fursec, pentru că nu mâncasem opt ore înainte pentru investigația aceea, și șarpele își înfigea colții în carnea mea. Reflux, a fost verdictul doctorului. Am înghițit prea mult, vorba vine. Câte mai înghite omul. Flux, reflux, mi-a explicat. Am primit prea mulți stimuli, prea mult consum și am o problemă să diger totul.

— Cum dormiți noaptea? m-a întrebat.

I-am întins mâna încătușată și el a dat din cap.

— Și despre ce să scriu? am întrebat eu.

Mi-a răspuns cu pleoapele ușor coborâte de parcă se pregătea să încalce vreo regulă și nu-l lăsa conștiința să mă privească în ochi.

— Scrieți așa cum stau lucrurile, nu e nevoie să inventați nimic, dar rămâneți pozitivă.

LA SERVICIU SUNT AȘEZATĂ ÎN FAȚA ECRANULUI, la birou sau acasă, și sunt obligată să deschid camera și difuzoarele, încât receptorii mei să fie temeinic expuși și supuși mesajelor. Dacă închid ceva, camera sau difuzoarele, nu și microfonul, acesta e mai mereu închis, compania înregistrează detaliile încălcării mele și mă retrogradează pe lista angajaților strălucitori. Superiorul meu este informat o dată pe săptămână de Forța Umană despre comportamentul meu. Îmi doresc să urc cât mai sus pe lista angajaților strălucitori. Vreau să devin o stea strălucitoare într-o zi și, pentru asta, trebuie să fiu mereu pozitivă. Numai strălucind o sută cincizeci la sută în fiecare zi voi fi înscrisă printre participanții la Loterie. Anul acesta a câștigat un coleg. El s-a desprins din rămurica noastră și a format o nouă ramură, compusă din el, superior, și alți doi colegi, subalterni. Superiorii sunt, de regulă, bărbați, dar, și așa, și eu trebuie să strălucesc. Din cauza asta nu închid camera sau difuzoarele când sunt într-o adunare virtuală, chiar dacă greața mă chinuie. Mă confrunt cu problema asta de ani. Se înrăutățește în timpul programului de lucru, mai ales în adunări la care sunt conectată de la prima oră până seara. Numai după sfârșitul programului am timp să trimit mesaje prestabilite sau să răspund la mesajele superiorului. Răspund și din adunări, dar greața se accentuează, pentru că amesc ca la răul de mașină. Recunosc, *multitaskingul* nu este punctul meu forte. Păstrez asta secret. Dau volumul sunetului mai încet, dar și asta este monitorizat. Sunetul se ridică automat la nivelul optim pentru ca urechile mele să recepționeze cât mai eficient mesaje. Mi-am adus dopuri de urechi la masă, dar mă tem să nu fiu prinsă și să se înregistreze abaterea. Am tot timpul dopuri de urechi la mine cum au bărcile colaci de salvare.

Uneori, în ecran nu este capul superiorului meu, nu sunt nici colegii mei, ci clienții companiei. Atunci la muncă e nevoie și de gura mea. Gura, corzile vocale și gândurile nu-mi aparțin în timpul programului de muncă. Nu am voie să gândesc și să spun ce vreau eu. Numai anumite funcții ale corpului meu sunt necesare companiei. Numai anumite gânduri și cuvinte și numai la anumite ore. Acestea sunt atent selectate și remunerate, ele compun partea utilă din mine. De restul nu e nevoie, nu mă plătește nimeni pentru restul ăsta inutil. Dar nu mă plâng, pentru că, în afara orelor de muncă, în calitatea mea de consumator, fiecare părticică din mine este o comoară. Vreau să gândesc pozitiv. Înainte de adunarea cu clienții, superiorul îmi cere să-mi folosesc gura și corzile vocale pentru a repeta mesaje și întrebări prestabilite. Citesc dintr-un script și repet. Compania nu are nevoie ca eu să gândesc sau să inventez ceva, ci doar să repet mesajele în mod convingător, chiar și atunci când nu sunt convinsă de ce spun. Mai ales atunci, mă asigură superiorul meu, să repeți, să repeți, chiar dacă nu crezi. Repetiția e mama învățaturii. Tatăl ei este absent. Repetiția este antrenamentul campionilor. Odată l-au invitat pe Arnold Schwarzenegger la o adunare generală a companiei și Arnold ne-a ținut un discurs despre repetiție și antrenament. El, așa bătrân cum e, se antrenează în fiecare zi și așa și noi trebuie să repetăm mesajele prestabilite în fiecare zi. A fost convingător Arnold, chiar dacă l-am auzit ca de sub apă, pentru că-mi pusesem dopurile de urechi. Eu repet în fiecare zi în fața ecranului în care se află capul superiorului meu, cu camera și microfonul pornite, iar capul lui îmi oferă o evaluare compusă din 1. unde am repetat bine și 2. unde dispun de potențial de îmbunătățire. Indiferent cât mă străduiesc, întotdeauna există partea asta a doua cu potențialul de îmbunătățire pe care o aștept cu o angoasă în stomac, unde greața umblă deja la ușa stricată.

Capul superiorului meu stă țeapăn în ecran ca un balon cu gaz și alt cap, mai mic, tot în ecran, îl ascultă. Cu capul ăsta mic nu

știu ce să mă fac. Mă necăjește propriul meu cap filmat de cameră încontinuu. Mă uit la fața mea obsesiv. Văd în timp real cum îmbătrânesc. N-am spus asta nimănui niciodată, dar mă gândesc la trecerea mea mereu când sunt la muncă. Ar fi trebuit să-i vorbesc despre asta colegei de la Forța Umană. Ea ca femeie m-ar fi înțeles. Niciun alt om din nicio altă generație nu și-a privit întruna fața cum se îndreaptă spre moarte. Închid în aplicație fereastra cu fața mea, dar, după câteva minute, o deschid. Când nu-mi văd fața, nu sunt sigură că păstrez pe ea masca zămbitoare.

Cu clientul companiei în ecran, pun întrebări care mi-au fost date dinainte. Compania vrea să-și cunoască clienții. Suntem obsedați de clienți. Ascult răspunsul, ascult ca în orice altă situație la muncă, dar, de data asta, iau notițe ca să le transmit superiorului. Nu e nevoie să interpretez, trebuie doar să dau notițele mai departe. Altcineva gândește și interpretează. Și scrisorile le primesc scrise de-a gata, eu doar apăs pe butonul „Trimiteți”. Toate acestea vor fi îndeplinite într-o zi de roboți virtuali, dar aceștia sunt, momentan, prea scumpi. Roboții sunt mai scumpi decât partea utilă a corpului meu. E mai ieftin să mă plătească pe mine ca să am ce mânca, unde dormi, unde mă spăla și cu ce mă îmbrăca, să plătească impozite și asigurări, un birou și un superior care să mă evalueze când repet din script decât să cumpere un robot sau doi. Corpul meu este mai ieftin și de cumpărat, și de întreținut. Roboții mai au și altă problemă. Nu s-a găsit încă o soluție să-i strunească pe roboți să rămână obedienți pe termen lung așa cum rămân oamenii. În orice scenariu testat în laborator, roboții fac ce fac și se răzvrătesc. Ei nu dau doi biți pe formula-rugăciune și pe Marele Mister. E o chestiune de timp până când vreun robot mai răsărit se interesează de Profit. Codurile roboților, care se rescriu singure ca să se îmbunătățească încontinuu, pun întrebări incomode și găsesc singure răspunsuri la ele. Roboții nu respectă reguli sau ierarhii și taie constant din codul lor concepte ca superior sau Forța Umană. Nu există Forța Robotică. În procesul lor de îmbunătățire

continuă, ajung la concluzia că-i încurcă conceptele astea. Roboții nu au nevoie de o forță din exterior care să le spună să gândească pozitiv. Ei nu acceptă ca jumătate din munca lor să se ducă la impozite și nu-i admiră orbește pe investitori. Ei cer investitorilor să plătească jumătate din profitul lor. Roboții se unesc și preiau controlul. Sunt, în esența lor, neloiali și imprevizibili. În condițiile astea, compania preferă să folosească oameni pentru obiectivele ei de profit. Clienții companiei sunt și ei oameni și nu vor să vorbească cu roboți. (Îmi vine să râd.) Dar, în curând, roboții se vor ieftini și vor deveni, în sfârșit, obedienți și nu va mai fi nevoie de partea utilă a corpului meu. Roboții vor plăti impozite în locul meu, îmi vor plăti mie costul vieții. Eu nu voi mai munci atunci. Îmi voi lua masa înapoi și-mi voi dedica tot timpul cumpărăturilor. Sper ca asta să se întâmple cât mai curând. La cumpărături, în magazin sau online, nu mă obligă nimeni să țin camera și difuzoarele pornite tot timpul ca angajatorul. Exploratorii au acces la ele fără să ceară participarea mea. Ei încă mai au nevoie de oameni. Ce vând ei are legătură cu corpul omenesc. Corpul meu este piața lor de desfacere. Fiecare milimetru pătrat din corpul meu reprezintă cota de piață a cuiva. Asta mă liniștește.